

ЎЗБЕКИСТОН ЮКСАЛИШИ ЙЎЛИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

Қишлоқ ҳужалиқида бу машиналардан фойдаланишнинг ўзига ўхшашлиги чикаришнинг таркибий узунлиқлар юз берганини кўрсатиш. Янаи гада экиннинг майдонлар кенгайди. Пахта билан биргаликда бошқоқдан экинларни етиштириш мамлакатимиз қишлоқ ҳужалиқининг яна бир ихтисослашган соҳасига айланмоқда. Бу қишлоқ ҳужалиқи машинасозлигини ҳам, қишлоқ ҳужалиқ хомиёсини сановат қайта ишлави билан боғлиқ соҳаларни ҳам, тегишли қарларни тайёрлашни ҳам таркибий ҳисобдан кескин узатиришни тақозо этиди.

Ихтисослашган таркибий узунлиқлар яни қишлоқлар ҳисоблагани эмас, асосан, мавжуд ишлаб чиқаришни янгилаш ҳисобига амалга оширилади. Бу аниқ ҳақиқат. Бугунги кунда технологияларни янгилашга туриб, техник жихатдан қайта қурилган қишлоқ, кузатилган мақсадга эришиб бўлмайди.

Шунга ҳам айтиш керакки, олинган йиллардангидан фарқи узароқ, яни ҳамонда капитал маблағлар яни вақтинчалик пуллар, биналар қурилишга, янаи асосий фондларнинг тасвир қилинган эмас, балки технологияларни янгилашга сарфлаганмоқда. Бу қишлоқ муддатларини қисқартириш, сарфлаган маблағларнинг узунлиги қоплашни талаб қилади. Бундай мисоллар аз эмас. Қиймати 230 миллион АКШ долларига тенг ва мисли қурмаган қисқа муздан — 18 ойга бориб эгилган «Зарафон-Ньюмон» қушма корхонаси худди шу каби лойиҳаларнинг мақсадга мувофиқ эканига далилдер.

Бешикчи ҳуқуқи. Республикада бозор инфраструктурасини яратиш ва ривожлантиришга секинлаштирилган рий бери.

Қисқа вақт ичида бозор инфраструктурасига асос солинди. Банк ва молия тизими ислоҳ этилди. Сутура ва аудиторлик тармоғи яратилди. Замонавий компьютер ва телекоммуникация тизими билан жиҳозланган ва Марказий Осиёда энг янгилик Биржа маркази ишлаш тушди.

Қувмас мулкни сотиш бўйича 190 тн. лицензия сотиш бўйича 132 брокерлик идораси, Республика фидо биржасининг 13 филиали ва бўлими, Миллий депозитарийнинг 10 филиали, 62 фонд мағазини ва 38 бизнес марказлари ва бозор инфраструктурасининг бошқа қатор таркибий қисмлари фаолият кўрсатмоқда.

Олтинчи ҳуқуқи. Қула тутилган дастурни мунафақияти амалга оширишнинг натижаси узароқ, асосий ихтисосий қураткичларнинг ўсишига эришилди.

Шу маънода 1996 йил биз учун кескин бўлиши йили бўлди. Биринчи бор ички яши маҳсулотини пасайишига барҳам берилибгина қолмасдан, балки унинг 101,4 фоиз ушунга таъминланди. Сановат маҳсулоти ҳажми 105 фоизга ошди. Ҳусусан, мамлакатимизнинг барча вилоятларида сановат ишлаб чиқаришнинг ўсиши таъминланди. Жорий йилда, айниқса, Тошкент шаҳрида, Тошкент вилоятида ва Бухоро вилоятларида сановат тез суръатлар билан ривожланди.

Шу борада қишлоқ ҳужалиқи соҳасида, гада етиштирилган вақтга эришилган натижаларга тухтаиб ўтмоқчиман.

Деҳқонларнинг филокорона меҳнати тугайди ҳозирги кунда республика бўйича 1 млн. 820 миң тонна гада, жумладан 1 млн. 700 миң тонна бугдой тайёрланди. Шунга айтиш керакки, утган йилнинг шу мулдатига нисбатан бу йил гада 100 миң тонна, бугдой эса 200,0 миң тонна кўп тайёрланди.

1995 йилда урғуча ҳосилдорлик текширига 21 центнер булган бўлса, бу йил бу рақам 22 центнерни ташкил этиди. Агар бу йил об-ҳаво лямкор майдонларда гада етиштиришга салбий таъсир қуратганини инобатга олак, бу натижалар ниҳоятда сарқимас эканлиги аниқ бўлади.

Бу йил гада етиштириш ва тайёрлашда Андижон, Бухоро, Сурхондар, Фарғона вилоятлари алоҳида фаолият кўрсатишди. Яқин кунларда улар қаторига Тошкент ва Наманган вилоятлари ҳам қўшилиши.

Гада тайёрлашда энг яши натижаларга эришган Шаҳриқон, Бешикчи, Юқори Чирчиқ, Девон, Учқордон, Шофирқон ва бошқа туманларни алоҳида тилга олиб, уларнинг меҳнат ҳислани ташхир айтишмоқчиман.

Республикамизда капитал маблағларнинг ҳажми 4,4 фоизга қуйили, уларнинг 60 фоиздан яшунга йилга қишлоқ соҳасига йилга йилга бўлиши. Буларнинг барчаси республикада ихтисослаштирилган қишлоқ ҳужалиқининг келуси юксалиши учун мақсадланган, молиявий ва институционал базаси яратилган, инвестициялар жиғини фаолиятланган далаватлар.

Навбатдаги муҳим ҳуқуқи шундай иборатки, ихтисосий соҳада ҳам, аҳолининг турмуш шароити ва дароғасида ҳам узариш юз берди.

1996 йил, бу — кенг қамровли

ихтисосий дастурни амалга оширишнинг, уй-жой, қишлоқ мақсадлари ва тиббиёт пунктлари, мейн-шоп объектлар, теле-фонолаштириш ва телекоммуникация қурилиши уз ичига қамраб олган кенг ихтисосий дастурни амалга оширишда биринчи йил бўлди.

Бугун биз халқимизнинг чекига тушган ва ушунга зарур учун муқаррар булган энг оғир синовлар ортда қолди, деб бемалол айта оламиз.

Бугун аҳолининг фаровон яшашига салбий таъсир этган омиллар йил, аксинча, аҳоли турмуш даражасини устириш учун тегишли шароит ва шартнолар қаролатилган яратилган барқарорлик омилларини қўлга кирмоқда.

Аҳолини аниқ ва адрасий ихтисосий ҳимоя қилиш учун жорий этилган тизим узини тулик оқлади. Шунинг натижаси узароқ, утган йилга нисбатан аҳолининг реал дароғалари 16 фоизга ошди ва шу йилнинг охиригача янада ошishi мумкин.

Аҳолининг 1991 йилдан кейин қадрини йўқотган омонатларини индексация қилиш ют муҳим аҳамиятга молик бир тадбир. Узбекистонда утказилаётган ислохларнинг адолати ва ҳақий эканини тасдиқловчи бир воқеа бўлди, десак ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Иккинчи адолат тизими — 3 миллиондан ортиқ омонат эгалари узларнинг 1992 йилнинг 1 январига қадар қуйган ва умумий мақдори 30 миллиард сума тенг булган омонатларни индексация қилиш. Шу йилнинг 24 июлига қадар мақсуд «Индесация» деб аталувчи ҳисоблардан аҳолига 1 миллиард сум туланди ва 20 миллион сум бошқа омонат шаклларида қайтарилган расмийлаштирилди.

Хурматли достур! Мен республикамизнинг жорий йилнинг утган ярмидаги ихтисосий ва ихтисосий ривожини натижаларига тегишли айрим муҳим омилларни тилга олдим, ҳолоқ.

Улар узларнинг мисқис ва қамрови билан, Узбекистоннинг ислохлар ва янгилаш йўлидаги изчил таракқиетиға хос барқарор ва мустақам ижобий тендишчиликларни оқимлардан далават берилади.

Энг муҳими эса, улар утказилаётган ислохлар ихтисосининг буткул тарихига ва бизнинг ҳастимизга қуратилган ва бугун барчамақдас яққол сезиб турган таъсир ва натижаларига, деб айтасан қў бўлмайди.

Албатта, биз билмадикки, булар барчаси — дастлабки ниҳоллар, дастлабки ютуқларидир. Худди шу сабабли ҳам, 1996 йилнинг биринчи ярмига яқун ясар эканмик, энг асосий омилларни ва эришилган ютуқларини манбаъларини аниқлаб олиш биз учун ют муҳимдир.

Биринчидан, бу — таълаб олинган ихтисосий ислохларнинг йилнинг турли вақтларидаги натижаларидир. Бугун, биз таълабган моёла амалда, амаиетда синовдан утгандан кейин, Узбекистоннинг ислохлар модели турли вақтларда қайта баҳарлаш гириши учун ҳарча асосини бор. Бугунги кунда узбек модели обрўни халқаро таълабқилар томонидан, дунёдаги қишлоқ мамлакатлар томонидан эътироф этилди. Муҳим — узбек модели турги эканини ҳастининг уш тасдиқланди.

Бизнинг моделимизнинг қайси муҳим жиҳатлари ва ҳислатлари ҳуқуқидан гап кетмоқда?

Дастлаб шунга айтиш керакки, биз узимизнинг ислохлар турли йилнинг босқим-босқим — қисқончилари билан аниқ мақсад сарқарибди, имконнинг ва мақсадли узаро тошу тароқи қилиб, барча ресурсларимизни аниқ босқим учун устириб булган вазибаларни баҳарлашга сафарбар этиш ҳолда ҳаста таълабқиларга бўлишди. Бу ҳолат, бир тарафдан, чекланган ресурслардан, узларни ҳуд-беҳуда исроф этмасдан, самарали ва оқилона фойдаланиш имконини берилади. Иккинчи тарафдан эса, уз фаолиятининг, уз меҳнатининг натижаларини яққол сезиш, уз қурлатимиз ва салоҳиятимизга янада кўпроқ ишониб имконини берилади.

Албатта, бизнинг моделимизда кучли ихтисосий таъсир, янада аҳамияти ҳақида таълимасак бўлмайди.

Кучли ихтисосий сиёсатнинг муҳим ролни шундаки, узалиқимизга ислохларнинг ислохотун эмас, балки авваломбард ҳалқ манфаатларини учун ўтказилмоқда, деганини аниқ билиш керак.

Биз осон йўлни қизирмадик. Шу урғунда Муқталик Давлатлар Ҳаммуқталигининг қишлоқ мамлакатлари энг осон йўлдан кетганларини эслаб ушун ҳозирлар.

Мақсуд эҳтирофдан тулган барча ресурслар ва ҳориздан олинган кредитлар, энг аввало, турли импорт молларига, узлар билан ички бозорни тулдиринга сарф этилган ва шу тариқа, узлар билан ва билмаган ҳолда, мамлакатнинг узидо товар ишлаб чиқарувчилари бозордан четла чиқариб қуйилар. Пировари оқибат шу бўладики, улар сановат ва қишлоқ ҳужалиқи, тул маънода эса, буткул миллий ихтисосиетни заифлашди, аксар ҳолларда бугунги таназзулга, парокандликка учраган ҳолда, ҳудда қатта валюта маблағларини биргаликда об қуйилди.

Биз эса, энг оғир йўлни таъладик. Уз маблағларимиз ва бошқаларини олган қарз маблағларининг асосий қисми инвестициялаш учун ишлаб чиқаришни қуйтириш ва усти-

риш учун ақратилди. Яъни, истемол қилинмиш эмас, балки инвестицияларни, узбекистонга айтилган бўлса, сармоя этикишини қуйтиридик. Бугун уш сармоялар уз мейларини бермоқда.

Аска шаҳрида қурилган автомобиль заводи ҳам худди шундай мевалар. Бухорода қурилган улкан нефтни қайта ишлаш заводи ҳам шу сирга кирди.

Қудумлоқ нефть қонини изла солиш, Қувасой шаҳрида янги турли ойна ишлаш таёрловчи завод, Андижон, Қўқон ва Янгиқудатга сирт завоидари, Хоразм вилоятига қурилган шакер заводи, Қорақалпоғистондаги сода заводи, Қирғиздаги ҳароратга чидамли металлургия заводи, Олмалик кон-металлургия заводи ва реконструкция қилиш, Навоий кон-металлургия заводи-нинг 2-гидрометаллургия заводи-ни ишла тушириш, яни темир йуллар, автомобиль йуллари, обончилик ишлари — буларнинг барчаси биз таълабган мақсадга ийла қурилган ва насиб этса, эртанги кунда барча оғиримизни енилик қилдириш бунескорлик намуналаридир. Тўқимачилик сановатида, енилик сановатга янгилик қурилган ёки модернизация қилинган ва бугунги кунда мақсудли ишлаб чиқарилган корхоналарни ҳар бир вилоятда, ҳар бир туманда, ҳар бир аҳоли яшайдиган жойда уграшши мумкин.

Биз уз ислохларимиз учун мустақам қонунчилик базасини, ҳоризки сармоядорлар учун қушчи қаролат ва имтиёзлар тизимини яратдик. Биз бевосита кредитларни далават учун эмас, балки бугун мунафақиятга амалга оширилатган аниқ ва муайян лойиҳалар учун олдик.

Биз асосий эътиборни қушма корхоналарни тузишга қаратдик. Аниқ бошланг қайсики корхонанинг ҳоризки шартно билан бўлса, улардан ҳар бири ҳастининг тарбиялаб етиштириш ют муҳимдир. Бу масалалар Ҳукуматимизнинг, Давлат мулк қушимизнинг, Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар билан таълабган, маҳаллий ҳоқимлар ва барча далават оидоғлари ҳамда далавати қарашли бўлмаган илораларнинг диққат марказида турмоғи лозим.

Бозор инфраструктураси ва таркибий-ташкилий узаришлар ҳуқуқидан суз юрият эканмик, узларнинг мазмуни, характери ва шакли бугунги кун талабларига муносив эмаслигини ҳақиқий эътибор. Бир қарашда барча тузилмалар яратилганга туюлади, лекин афсуски, узларнинг иш услуби ва иш натижалари амалда узгаришга йук.

Энг муҳими шунки, бозор тузилмаларини шакллантириш биз учун шунчаки мақсад эмас. Узлар шунчаки номига, рий берилаётган узаришларни намойиш этиш, қушчи қилиш учун тузилмайди, балки ихтисосиетга, ҳужалиқ юриғичи субьектларга, ҳам ҳуқуқий ва ҳам ижтисомий шакллари ҳаста қилиш учун тузилди.

Яни барпо этилган тузилмаларнинг тул мазмуни, узларнинг дароғалари ва келажик ҳужалиқ дорағинини ошириш билан бевосита боғлиқ бўлиши шарт.

Шунга яшпалаб аниқлаб олиш зарур: бугунги кунда банкларга, молия тизимларига, турли сутура ва аудиторлик ҳизматларига, Давлат мулк қушимиз бўлимағларига бериладиган қатор имтиёзлар — узларнинг оёққа туриш дарағига мувофиқлашган вақтинчалик чора-тадбирлар ҳолоқ.

Улар шу нарсани тулдирини, англаши ва бугуннинг узидеҳ тулик уз-ғизини қоплашга, узларни боқиб тутиш, мақсодлар сонини қуйтириш эвазига ва иш натижаларига қура фойда олишни таъминлашга, ҳуқуқ, уз нолларни узлари тоғиб ейишга тайёр бўлишлари зарур. Бошқача айтиладиган бўлса, оёққа туриш, тиланлиқ дарағдан фаол ва аниқ мақсадга қаратилган яна ушш фурсатли этиди.

Иккинчи жуда муҳим вазиға — ҳалқ ихтисомий молларини ишлаб чиқаришни ривожлантириш. Ҳалқ ихтисомий молларини, биринчи навбатда, озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқаруви яни корхоналарни барпо этишга, ишлаб турган корхоналарни қайта жиҳозлашга, халқимизнинг сиёсат қаролатган молларини ушунга оширишга нимаки ҳизмат қилиш, ушунга биз туртки беришди, қушма, қушма беришми зарур. Биз бу йўналишда, бу соҳани ҳуқуқий жиҳатдан ҳам, ихтисосий жиҳатдан ҳам, моддий жиҳатдан ҳам рағбатлантиришимиз, қулаб-қувватлашимиз лозим.

Бугун республикада ҳар бир жон боғинга 2600 сумлик ихтисомий моллари ишлаб чиқарилади. Бу қураткичдан йилга нисбатан 4,3 фоиз қушди. Аммо, айрим вилоятларда ҳалқ ихтисомий моллари ишлаб чиқариш дарағаси анча паст.

Масалан, жон боғинга ишлаб чиқариш мол қиймати Жиззах вилоятига 740 сумни, Қашқадар вилоятига 1082 сумни, Сурхондар вилоятига 1235 сумни, Сирдарё вилоятига 1449 сумни, Навоий вилоятига 1697 сумни, Қорақалпоғистон Республикасида 1529 сумни ташкил этиди. Шунинг учун ҳам айнан мана шу вилоятларда пулнинг эмиссия дарағаси ют юқори эканлиги ажабланимаса ҳам бўлади. Бу ҳам қишлоқ қишлоқли, Қорақалпоғистон Республикасида, Навоий ва Сирдарё вилоятларида аҳоли жон боғинга ҳалқ ихтисомий молларини ишлаб чиқариш ҳажми утган йилга нисбатан пасайиб кетди.

Ҳоризки сармоядор иштирокати узларнинг қушма корхоналар ҳалқ ихтисомий моллари ишлаб чиқаришга етарли ҳисса қушмайди. Узларнинг умумий ҳажмига улushi атиги 2,4 фоизни ташкил этиди. Ҳусусий тадбиркорларнинг ҳиссаси бундан ҳам қамроқ — бор-йўли 0,2 фоизни ташкил қилади.

Талабга жавоб бериладиган ҳаридори кўп булган кенг ҳалқ ихтисомий молларини ишлаб чиқариш ҳажми пасайиб кетганини оқлаб бўлмайди. Шундай м-

турчиликдан воз кечин ва узларга бугунги байрам беришдир.

Табир жоиз бўлса, ҳусусийлаштирилган шунчаки номига эмас, балки мулк узининг асл соҳибини, ҳужалиқини тоғиб уш амалга оширилиши керак. Мулк ишлаб чиқариш ва қурби етилган, таълабқилчилик ва бошқаруви таълабқилчилик яни англайдиган, қишлоқ манфаати ва бугун жамиятининг манфаатларини учун яни сармоядорнинг ҳалқ этишга таълабқилчиликни юксалтиришга, рақобатга бардош бера оладиган маҳсулотларини ишлаб чиқаришга қолар инсонлар қулига тегиши зарур.

Шу маънода бугунги кунда мулк эгалари ва тадбиркорларни ҳуқуқий шартнолардан кейинги дарағам ҳам қулаб-қувватлаш муҳим аҳамият касб этиди.

Уларга нафақат имтиёзлик кредитлар ақратили, балки энг муҳими, узларнинг замонавий ускуналар ва технологияларини олиш ва ўрнатилишга доир масалаларни ҳал этиш, узларга ҳомаше ва материаллар олиш имконини таъминлаш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларини сотишда амалий ердан қуратиш лозим.

Яни мулк эгалари, тадбиркорлар билан ишлаш, узларни қаролатиш ва биланларини ошириш, узлардан ҳастини бизнесменларни тарбиялаб етиштириш ют муҳимдир. Бу масалалар Ҳукуматимизнинг, Давлат мулк қушимизнинг, Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар билан таълабган, маҳаллий ҳоқимлар ва барча далават оидоғлари ҳамда далавати қарашли бўлмаган илораларнинг диққат марказида турмоғи лозим.

Бозор инфраструктураси ва таркибий-ташкилий узаришлар ҳуқуқидан суз юрият эканмик, узларнинг мазмуни, характери ва шакли бугунги кун талабларига муносив эмаслигини ҳақиқий эътибор. Бир қарашда барча тузилмалар яратилганга туюлади, лекин афсуски, узларнинг иш услуби ва иш натижалари амалда узгаришга йук.

Энг муҳими шунки, бозор тузилмаларини шакллантириш биз учун шунчаки мақсад эмас. Узлар шунчаки номига, рий берилаётган узаришларни намойиш этиш, қушчи қилиш учун тузилмайди, балки ихтисосиетга, ҳужалиқ юриғичи субьектларга, ҳам ҳуқуқий ва ҳам ижтисомий шакллари ҳаста қилиш учун тузилди.

Яни барпо этилган тузилмаларнинг тул мазмуни, узларнинг дароғалари ва келажик ҳужалиқ дорағинини ошириш билан бевосита боғлиқ бўлиши шарт.

Шунга яшпалаб аниқлаб олиш зарур: бугунги кунда банкларга, молия тизимларига, турли сутура ва аудиторлик ҳизматларига, Давлат мулк қушимиз бўлимағларига бериладиган қатор имтиёзлар — узларнинг оёққа туриш дарағига мувофиқлашган вақтинчалик чора-тадбирлар ҳолоқ.

Улар шу нарсани тулдирини, англаши ва бугуннинг узидеҳ тулик уз-ғизини қоплашга, узларни боқиб тутиш, мақсодлар сонини қуйтириш эвазига ва иш натижаларига қура фойда олишни таъминлашга, ҳуқуқ, уз нолларни узлари тоғиб ейишга тайёр бўлишлари зарур. Бошқача айтиладиган бўлса, оёққа туриш, тиланлиқ дарағдан фаол ва аниқ мақсадга қаратилган яна ушш фурсатли этиди.

Иккинчи жуда муҳим вазиға — ҳалқ ихтисомий молларини ишлаб чиқаришни ривожлантириш. Ҳалқ ихтисомий молларини, биринчи навбатда, озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқаруви яни корхоналарни барпо этишга, ишлаб турган корхоналарни қайта жиҳозлашга, халқимизнинг сиёсат қаролатган молларини ушунга оширишга нимаки ҳизмат қилиш, ушунга биз туртки беришди, қушма, қушма беришми зарур. Биз бу йўналишда, бу соҳани ҳуқуқий жиҳатдан ҳам, ихтисосий жиҳатдан ҳам, моддий жиҳатдан ҳам рағбатлантиришимиз, қулаб-қувватлашимиз лозим.

Бугун республикада ҳар бир жон боғинга 2600 сумлик ихтисомий моллари ишлаб чиқарилади. Бу қураткичдан йилга нисбатан 4,3 фоиз қушди. Аммо, айрим вилоятларда ҳалқ ихтисомий моллари ишлаб чиқариш дарағаси анча паст.

Масалан, жон боғинга ишлаб чиқариш мол қиймати Жиззах вилоятига 740 сумни, Қашқадар вилоятига 1082 сумни, Сурхондар вилоятига 1235 сумни, Сирдарё вилоятига 1449 сумни, Навоий вилоятига 1697 сумни, Қорақалпоғистон Республикасида 1529 сумни ташкил этиди. Шунинг учун ҳам айнан мана шу вилоятларда пулнинг эмиссия дарағаси ют юқори эканлиги ажабланимаса ҳам бўлади. Бу ҳам қишлоқ қишлоқли, Қорақалпоғистон Республикасида, Навоий ва Сирдарё вилоятларида аҳоли жон боғинга ҳалқ ихтисомий молларини ишлаб чиқариш ҳажми утган йилга нисбатан пасайиб кетди.

Ҳоризки сармоядор иштирокати узларнинг қушма корхоналар ҳалқ ихтисомий моллари ишлаб чиқаришга етарли ҳисса қушмайди. Узларнинг умумий ҳажмига улushi атиги 2,4 фоизни ташкил этиди. Ҳусусий тадбиркорларнинг ҳиссаси бундан ҳам қамроқ — бор-йўли 0,2 фоизни ташкил қилади.

Талабга жавоб бериладиган ҳаридори кўп булган кенг ҳалқ ихтисомий молларини ишлаб чиқариш ҳажми пасайиб кетганини оқлаб бўлмайди. Шундай м-

соллардан айримларини айтиб ўтмоқчиман: илари 32 ҳил мақарон ишлаб чиқаришдан бўлса, бугунги кунда атиги 5-6 ҳил қолди.

Илтари ишлаб чиқариладиган лезили барча қура турларини эса, фақатгир, бугунги ермаси ва мана тақдони қолди. Қандолат маҳсулотлари, гушт ва сут маҳсулотлари, пишлоқлар, консервалар ва бошқа турли озиқ-овқат маҳсулотлари ассортиментини ишлаб чиқаришда ҳам аҳвол худди шундай. Бу рийқатни яна лавом эттириш мумкин.

Ҳуш, айтилариз: бу ҳолни қандай баҳолаш мумкин?

Аҳвол шундай булатуриб, фақатгина 1996 йилнинг биринчи ярмида импорт бўйича утган йилдагидан 1,5 марта кўроқ, яъни 600 миллион долларлик озиқ-овқат маҳсулотлари ва 170 миллион долларлик ноозиқ-овқат маҳсулотлари таққаридон олиб келинган. Шу жумладан, 9,4 миллион доллар мақарон, 33,8 миллион долларга печенье ва бошқа турли қандолатчилик маҳсулотлари четдан келтирилган.

Шу билан бирга, импорт урнини босувчи молларни ишлаб чиқаруви яни корхоналарни қулашга, мавжуд қувватларни қайтарилган мослаб жиҳозлаш, тадбиркорлик фаолиятини рағбатлантиришга, шу ихтисосиетга янгилик қилиш, ҳусусий ва оидоғли корхоналарни шакллантиришга етарли даражада аҳамият беришмайди.

Улар учун энг яши имтиёз шарт-шароит яратиш ҳаста ҳамда жойларда, ҳар бир аҳоли пунктида эҳтиёж ва талабга қараб, ишлаб чиқаришни рағбатлантириш зарур.

Биз ҳалқ ихтисомий моллари ишлаб чиқаришнинг аҳамиятини пухта билиб олишимиз керак.

Ҳалқ ихтисомий моллари — энг аввало ички ихтисомий бозорини тулдирини демакдир. Бу аввало ички ихтисомий бозорини тулдирини демакдир. Бу аввало ички ихтисомий бозорини тулдирини демакдир.

Ҳалқ ихтисомий моллари — усб бораётган ихтисомий талабларини қоплаш ва эмиссияни кескин қисқартириш демакдир.

Ҳалқ ихтисомий моллари — пулнинг қаролатилишини қаматириш, миллий валютаимизнинг барқарорлигини таъминлаш демакдир.

Ҳалқ ихтисомий молларини ишлаб чиқариш — пировард натижа қушима иш жойлари демакдир. Бу ишга асқлар меҳнатини ҳам жалб этишни ҳисобга оладиган бўлсақ, у алоҳида аҳамият касб этиди.

Оқир-оқибатда буларнинг барчаси халқимизнинг турмуш дарағасини қуларини демакдир. Бунинг ҳеч қачон унутмаслиғимиз керак.

Бугунги кунда мақсад шундай турибди: биз республикага мол олиб келишимиз керак, бирок ўзимизга ишлаб чиқариш мумкин бўлмаган ёки ишлаб чиқаришдан қура олиб келиш ихтисосий жихатдан фойдаланолар молларини олиб келишимиз керак. Биз ўзимизга ишлаб чиқаришимиз мумкин булган маҳсулотларнинг республикадан таққаридон ишлаб чиқарилиши рағбатлантиришимиз керак эмас. Мен, албатта, бу урғунда ўзимизга сифатли маҳсулотларини ишлаб чиқаришни назарда тулган.

Истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кенгайтиришни рағбатлантириш учун нима қилиш керак?

Биринчидан, истеъмол товарларини ишлаб чиқарувчилар учун амалдаги имтиёзлар тизимини қайта қуриб чиқиш ва бугунги кунда қандай турли рағбатлантириш фойда бериши мумкинлигини аниқлаш лозим. Қонунчилик соҳасидан барча чеклашларни ҳам олиб ташлаш зарур. Қерак бўлса, амалдаги қонунчилик ва меъриий ҳужжатларга тегишли узаришларни тайёрлаш лозим. Бу масал

ДАЛА ВА ФЕРМАЛАРДА РИЗҚ - РЎЗ ЯРАТАЁТГАНЛАР

Ўз ишининг миришкорлари

ХИММАТИНГИЗГА БАЛЛИ!

Сиз суратда қуриб турган бу икки йигит ниҳоясига етаётган галла урим-йигимида катта жонбозлик курсатишмоқда. Ундаги Аъзамжон Эргашев «Кэйс» комбайнида кунига 20-25 гектар галлани уриб-янчиб, Жалолқудук туманидаги «Ерқишлоқ» корпорацияси хирмонига барака киритди. 152-автокорхонадан галла ташишга кумакка келган моҳир ҳайдовчи Олимжон Абдурахимов эса кунига 4-5 машина донни манзилга элтди, ҳамкасблариға намуна бўляпти.

Х. АРАББОВЕВ олган сурат.

ган. Хужалик ҳаётини ва фаолиятини акс эттирувчи рақамлар кўргазмада ўз ифодасини тошган. Меҳнат кишилари бу ерда куниндагидек ҳордиқ чиқариш учун барча шароит муҳайё. Шийпонга ажайиб инсон—Абдурахмон ака Гуломов масъул. Шийпон чоратрофи—ям-яшил экинзор. Помидор, бодринг дейсизми, райхон ёхуд ўсма дейсизми—гуркираб ифтор таратади. Сарҳовуз бўйи оромбахш.

Хужалик агрономи Холдор Парпиев билан ҳам деҳқончилик хусусида гурунг-лашдик:

—Ҳозир асосий вазиға—галлани ўз вақтида йиғиб олиш. Ўтган ҳаф-

тада об-ҳаво инжиқлик қилди—ёмғир шярос қуйди. Ҳозирги ҳар бир кун—олтинга тенг,—таъкидлади у.—Аммо табиатдан нолиш ярамайди. Яна ишларимиз юришиб кетди. Галлазорларимизда 4 та комбайн ҳосил баракасига барака қўшяпти. Абдулҳақ Болтаев, Тошхўжа Султонов, Маъмур Рустамов каби моҳир комбайнчиларимиз алоҳида гайрат-шижоат кўрсатишяпти.

Шуни айтиш керакки, хужалик галлазорлари 2 та бўлим-бригадага тақсимлаб берилган. Тадбиркор деҳқонлар—Абдулло Бердиев билан Маъмур Саидкаримовлар жамоаларга бош-қош. Шунингдек бош муҳандис Эшхўжа Эшонхўжаев, механик Файзрахмон Сатторов, хужалик назорат-тафтиш комиссияси раиси Миртошбой Рўзиевларнинг масъуми алоҳида ўз ўрни бор. Донни нест-нобуд қилмасдан йиғиштириб олиш, галлани тайёрлов идорасига пешма-пеш етказиш, галлазорлардаги мўл-қўл сонини фермаларга ташиб олиш, аҳолига тарқатиш—ана шу долзарб юмушларда уларнинг хизмати катта. Бундан таққор Холхўжа Сайфиёев, Меҳридин Йўлдошев, Навбахор Исмоилова ва бошқалар хирмондаги мавсумий ишларда кундузни-кундуз ва кечани-кеча демай меҳнат қилишяпти. Хирмон—уларнинг саяё-ҳаракатидан тагин ҳам фазийёб...

Хужалик раҳбари Аълам ака Турсунов таъбири билан айтганда, «Паркент»-ликлар айни шу кунларда «кўч-кўрони» билан қўшни.—«Намданак» ширкатлар уюшмаси галлазорларига олтишангир. Халқимизнинг «Ҳашар—элга ярашар» деган ажайиб удумига кўра, улар қўшни галлакорларга ёрдам кўрсатишга азму қарор етказмоқчимиз.

Биз пешқалам галлакорлар ва комбайнчилар ҳузурда бўлдик. Хирмонжой ораста, кент, сара дон уюмлари билан фазийёб. Мўъжазгина шийпон дид билан безатил-

Абдулла ТУРДИЕВ, «Қишлоқ ҳаёти» муҳбири

ҲАР ТУПИ АРДОҚДА

Саратонда қуешдан баҳра олиб, оби-ҳаётга қондирилган гузаларнинг гули қўсақка айланиб, мўл ҳосилга пухта замин яратди. Бунга яхши тушулган Чортоқ туманининг миришкор деҳқонлари ҳам гуза парварлигини ушоққоқлик билан олиб боришяпти.

Айниқса бу борада Навоий номили жамоа хужалигидан Тошпулат Иброҳимов, Еқубжон Усмонов, «Мустақилликнинг беш йиллиги» хужалигидан Абдували Раҳимов, «Ойқирон»дан Мирзааҳмад Қорабевлар етакчилигидаги бригадаларнинг заршунослари амалга ошираётган ишлар ибратлидир. Улар гуза парварлигини ташкилий жиҳатдан юксак даражада олиб бораётганликлари туфайли булик қўсақлар кун сайин ортиб кузни қувнатмоқда.

Туман хужаликларидан экин парварлишида иштирок этаятганлар учун барча зарур шарт-шароитлар яратиб берилган. Дала шийпонлари бригада аъзоларининг иккинчи уйига айлантирилган. Меҳанизаторлар, сувчилар ҳамжиҳатликда ишлаб, гузаларнинг барваж ривожлани-

шига муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

—Раёнимиз меҳнакашлари ҳам мустақил республикамизнинг беш йиллик юбилейини меҳнат ютуқлари билан кутиб олиш учун барча соҳада кутаринки руҳда меҳнат қилишяпти,— дейди деҳқончилик-саноат фирмаси директорининг муовини Носиржон Бурҳонов.

—Ҳар бир жамоа пахтакорлари саратон иссинини пи-санд қилмай тер тукиб ишлаб, пайкалларда мўл ҳосил тушганига ҳам замин яратмоқдалар.

Шу кунларда чортоқлик заршунослар меҳр зиёси билан ардоқланган гузалардаги булик қўсақлар кузни қувнатмоқда.

Туман хужаликларидан экин парварлишида иштирок этаятганлар учун барча зарур шарт-шароитлар яратиб берилган. Дала шийпонлари бригада аъзоларининг иккинчи уйига айлантирилган. Меҳанизаторлар, сувчилар ҳамжиҳатликда ишлаб, гузаларнинг барваж ривожлани-

Э. УЛАГАНОВ, «Қишлоқ ҳаёти» муҳбири.

Шербод тумани ўзининг қовун ва тарвузлари билан танилган. Айниқса, «Кўкча», «Оққовун», «Астрахан» каби навлар шакардан ҳам ширинлиги, хуштаъмлилиги билан ажралиб туради. У Юсупов номили хужаликда айни пайтда қовун ва тарвуз фарқ пишди. Жамоада етиштирилган полиз маҳсулотларининг бозори чаққон.

СУРАТДА: миришкор Аҳмад Кодиров полизда И. ХҲҲАЕВ олган сурат (ЎЗА).

ТУМАН БҲЙИЧА ЭЛЛИК ЦЕНТНЕРДАН

Уйчи тумани галлакорлари бу йил ҳар қачондиган ҳам баракали хирмон яратиш учун гайрат камарини маҳкам боғлаб, нафисқар вилоят, балки мамлакатимизда биринчилардан бўлиб галла рапортига имзо чекдилар. Омборларга 14300 тоннадан ортиқ сара дон етказиб берилди. Ҳар кентар ердан олинган ҳосилдорлик 50 центнерни ташкил қилди.

Туман ҳокимлиги А. Муминов номили жамоа хужалигига етакчи танилган тажрибали Рустам Исмаиловни танилаб алашмаган экан. Мана, иккинчи йилдики, хужалик аъзолари ҳамма соҳада ютуқларга эришмоқдалар. Бунга амалдаги йилдаги натижалар ҳам тасдиқлади. Йилнинг дастлабки ҳосили ҳисобланган пиллачиликдаги кўрсаткичлардан кўнглик тулади. 265 гектар ердаги бугдой йил бошдан маромда парвариланди. Мавсумга пухта тайёрларик қилиди. Мавжуд учта комбайн соланди. Қўшни Қирғизистондан турта урим агрегати олиб келинди. Американинг «Кэйс» комбайнидан битта хужаликка ажратилди. Хўлаас, бутун эътибор етилган ҳосили нобуд қилмай йиғиб олишга қаратилди. Комбайнларнинг икки сманди бестўхтов ишлаш, доннинг белгиланган жойларга ташилиши таъминланди.

Кодирали Незьматов, Акмалхон Муродов, Зокиржон Иброҳимов, Аълохон Гофуров каби фидокорлар нафақат «Нива» русумли комбайнлар, балки хориж техникасини ҳам тула қувватда юргиздилар. Абдулҳақон Йўлдошев, Қодирали Юнусов каби транспорт трактори ҳайдовчилари ҳам тиним билмадилар.

Мавсум иштирокчилари учун ҳамма широк яратилди. Уларга иссиқ овқат ташкил қилинди. Жамоа режани вилоятда биринчи бўлиб етти иш кунига ола элди. Хўшимжон Қозоқов, Шермамад Охунров каби галлакорлар ҳар гектар ердан 65-70 центнердан галла етиштирилган. Ана шундай омилиқларнинг қўшни қўлга бериб ишлашлари туфайли ҳозиргача лаблаб омборларида 763 тонна ўрнига 863 тонна сара дон сотилди. Янги хирмон эса бир ярим минг тоннадан ортиб кетди. Урими тулганган майлонларга эса пешма-пеш такрорий экинлар экилиб, уларнинг парварлиши ҳам бошланди.

Ҳосилдорлик бош йўналиш

Қишлоқ хужалик машиналарини таъмирлаш корхонасида жойлашган. Марказ раҳбари Абдулҳақон Эргашевнинг таъкидлашича бу йил вилоятга 66 та Америка комбайни олиб келиниб, уримда қўшамоқда. Уларга чет эллик мутахассислар В. Жейсин, Х. Алетсер, К. Жироунлар хизмат кўрсатишмоқда. Наманганга ажратилган комбайннинг 2 таси Уйчи далаларига ишлатилиб, хозиргача минг гектардаги ҳосилни сарномлаб беришиб.

Меҳнат унумдорлиги юқори, ёниги сарфи ниҳоятда кам, дон нобудгарчилиги жуза о. Бу комбайнлари тумандаги Охунбобоев номили деҳқон (фермер) уюшмаси ва «Тулистон» жамоа хужалигининг Зокиржон Иброҳимов, Аълохон Гофуров, Абдуқўдрод Қўлошев, Иброҳим Қўчқоров, Қосимбой Абдуразақов каби тажрибали меҳанизаторлари малакали бошқармоқдалар.

—Ростини айтганда,— дейди Зокиржон Иброҳимов,— қарийб 20 йилдан буён техника билан тиллашиб, 12 йилдан ортиқ комбайн бошқариб «Кэйс» та ўшшанин кўрмагандим, илгарилари хорижий техникаларни биз билмасдик. Уқишга бориш ҳақида

омилкорлар борки, уларни бутун қўйди қилиш жоиз. «Гайрат» ширкатлар уюшмасига ҳозиргача минг тоннага яқин дон сотилди. Шартнома аниқ ортиги билан ола этилди. Ҳосилдорлик гектар бошига 58 центнерданга тўғри келипти. Шоҳидхон Авазбекова, Собиржон Мирзааҳмедов, Абдуқўдрод Нурматовлар тасаруфидоги пудратчилар даласидан 71-78 центнердан дон йиғиштириб олинди. Бундай юқори ҳосили жамоалар сафида Беруний номили, Бобур номили, «Бирлашган», «Уйчи», «Зарбдор» жамоа хужаликлари ҳам бор. Уларда ҳам ҳосилдорлик ҳар гектардан 57-60 центнерга тўғри келди. Умуман туманда ҳар бир қарич ердан самарали фойдаланиш амалда намоен этилди.

—Мўл ҳосил олиш сара урулдан бошланди,— дейди туман агрономизат уюшмаси раиси Фахриддин Турсунов,— биз ўтган йили «Салғор-3», «Албатор», «Итенисив» навли серфосат, эрталлаш навларни танилаб, экинлишини таъминладик. Парвариллаш то ҳосил етиб олунгунча далаларга қатъий интизом бўлинишга эришилди. Туман ҳокимлигида ташкил қилинган штаб кеча-ю кундуз фаолият

қўрсатапти. Агрохизмат уюшмасида урим-йигимга боддик тезкор ишларни бажарувчи гуруҳлар кеча-ю кундуз фаолият кўрсатапти. Бу эса шартномадаги ҳосилнинг давлитга 18 иш кунда топширилишига олиб келди. Айни пайтда Охунбобоев номили деҳқон-фермерлар, «Гайрат» ширкатлар уюшмалари ва «Қири Равот» жамоа хужалигиди галла урими тушляпти.

Туман мўъвофақиятига муносиб улуш қилиб, ҳосилдорликни кўтаришга астойдил ҳаракат қилаётган бир қатор жамоа хужаликларининг зарбдорлари бутун хурсанд. А. Муминов номили, «Соҳибкор», Бобур номили жамоа хужаликлариди урим охиради. Ҳар гектар ердан 53,4-62 центнердан ҳосил олган «Зарбдор», «Бирлашган», «Гайрат, Муминов номили, Навоий номили, «Қириравот» хужаликларининг Муҳаммадхон Турсунов, Раҳимжон Соқиев, Жўраҳон Хайитмиров, Раҳимжон Незьматов, Пулатбой Қозоқов, Сайдулло Эргашев, Шоҳидхон Авазбекова, Мўхаммади Каримов, Шермамад Охунров, Мўхаммаджон Жўраевдек 61-78 центнерни пудратчилар фидокорона меҳнат қилидилар.

Бу йил Наврўз кунлари боддеҳқонлар қамийи удулларни эслаб, дон хирмон ва омборларга диқ туғайи леб тилак белдиришган. Бу ниятлар ижобатини бутун Уйчида қўриб туромиз. «Бирлашган» жамоа хужалигининг раиси Шаҳобиддин Раҳимовни Қирил Равот адирликлари билан туташ галлазорда учратдик. Ҳосил мўлудиган кайфияти чоғ. 325 гектар майдондан мўлжалдаги 56,4 ўрнига 58 центнердан дон кўтариляпти. Файзрахмон Мўйдилов, Раҳимжон Охунволар ихтириларга далалардан эса ҳар гектардан 61-68 центнердан дон олинди. Урим давом эталяпти.

Уйчида давлатга галла сотиш бўйича шартнома режаси бажарилганда кейин ҳам иш сурати пасайтирилмади. Далаларга комбайнлар, юк ташин техникалари тула қувватда ишлатилляпти. Мўлсал боддик ҳосилин тула-тўксис саранжомлаб олиш. Бўшаган майлонларга такрорий экинлар пешма-пеш хойлаштириляпти.

Кўркам, қулай

моноси муддатидан олдин қўриб битказилди. Иншоот қурилишида 46 мўлдон сўмлик қурилиш ва пайвандлаш ишлари амалга оширилди.

Кейинги тўққиз ой мобайнида уйчи ва қўшни майлони ҳам қўриб тилиниб, аэропорт худди обононлаштирилди. Бу даража аэропорт ва унинг тегирик-аэрофицаларининг саноат, маъшии меҳнат кўрсатиш муассасалари ва ошмоқлар қурилиши.

К. НИЗОМОВ, ЎЗА муҳбири.

Абдулло ҚОРАБОВЕВ, «Қишлоқ ҳаёти» муҳбири

(Боши 1-бетда).

Вилоят ҳокимлиги топшириғига кўра деҳқончиликсаноат уюшмаси, пахтачилик илмий-тадқиқот институти Андижон филиали мутахассислари шу йўналишдаги жаҳон фан-техникаси янгиликларини атрофлича ургандилар. Бир гуруҳ олимлар, пахтакорларнинг хитойлик деҳқонлар иши билан яқиндан танишиб қайтишгани қўл келди. Бу мамлакатда чигитни плёнка остига экин асосида ўсимлик ривожини, ҳосил пишиб етилишини тезлаштириш бора-сида катта тажриба тулланган.

Шу усулни Андижонда ҳам жорий этиш мақсадида хитойликлар билан ҳамкорлик йўлга қўйилди ва 1995 йили тажриба тариқасида юзлаб гектар ерга чигит плёнка остига экилди. Юпқа плёнкани ер устига ёйиб кетадиган ва бир йўла чигитни ерга қадайдиган такомиллашган саялка зарур бўлди. Мутахассислар Андижон механика корхонаси муҳандислари билан биргаликда ижодий фикр юритиб, ана шундай мосламани тайёрладилар. Янгилик барчаннинг эътиборида бўлди ва ўзига йўл очди. Плёнка остига чигит экиб гуза парварлиш қилиш олатидаги усулдан ўзининг қўнгина хусусиятлари билан ажралиб турлади. Биринчидан, олатидагу усулда тупроқ ҳарорати 12-14 даража бўлгандан кейингина чигит экилади. Плёнка устида эса бундай пайтни кутиб ўтиришга ҳолат йўқ. Чунки плёнка ерни қиздириб, чигит униб чиқадиган даражага етказлади. Иккинчидан, кучли ёмғир, сел, дўл ва бошқа табиий офатлар оқибатида ерининг қатқалоқ бўлиб қолишига чек қўйилади. Тупроқ доим майин ва юмшоқ ҳолатда бўлади. Ердан кўтаришган ҳовур плёнкага тегиб, яна пастга қайтади ва тупроқнинг мўътадил бўлиб туришини таъминлайди. Учинчидан, эгитлар устини бегона ўт қопламайди. Демак, кўп меҳнат талаб қиладиган кетмон чопиғига ҳолат қўлмайди. Тўртинчидан, тўксизландирилган чигит аниқ уялаб махусе саялкада экилган-диги туғайди янаганга эҳтиёб бўлмайди, урулик кўп микдорда тежаллади. Бешинчидан, юқоридаги қўнгина жараснлар тезлашганлиги туғайли ўсимликнинг ривожланиши, тулга кириши, қўсақ олиши ва етилиши олатидаги 20-25 кунга тезлашади. Энг асосийси ҳосилдорлик юқори бўлади. Масалан, ўтган йили тажриба тариқасида экилган майлонларнинг ҳар гектаридан 42,6 центнердан пахта олинди. Олтинқўл туманидаги «Коммуна» жамоа хужалигининг Сибсатон Абдуллаева бошлик бригадасида ҳосилдорлик 53 центнерни ташкил

этилди. Ҳосилдорликнинг юқори бўлиши, пахта-нинг қарийб бир ой илгари терилиши, кўп жараёнлардаги сарф-харажатларнинг камайиши плёнкага ва бошқа бир қатор ишларга сарфланган маблағларни қоплагина қолмай, катта иқтисодий самара беради. Шунинг учун ҳам Андижонда 1996 йили қарийб 10 минг гектар ерга чигит плёнка остига экилди.

Андижон вилоятининг чигитни плёнка остига экиб, пахта етиштириш юзасидан ўзлаштирган янги технологияси мамлакатимиз кент жамоатчилиги, мутахассислари, олимлар томонидан синчковлик билан қўзғатиб боришмоқда, таҳлил қилинаёпти.

Ўтган йили кузда мамлакатимизнинг турли вилоятларидан, хусусан, Хоразм, Бухоро ва Самарқанддан деҳқончилик-саноат уюшмаларининг мутахассислари Андижонга келишиб, илгор тажриба билан яқиндан танишандилар. Бошқа вилоятларда ҳам бу янгиликка қизиқиш тобора ошиб бори. Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хужалик вазирилик қўлига бу долзарб масалани атрофлича урганиб чиқиб, уни республиканинг бошқа вилоятларида ҳам таъдиқ қилиш юзасидан қарор қабул қилди. Ушбу ҳужжатда янгиликни жорий этишининг барча жиҳатлари тула-тўксис қамраб олинган бўлиб, кент миқёсларда иш олиб бориш учун қўрилиши зарур бўлган чора-тадбирлар аниқ-равшан белгилаб олинди.

Хусусан, бу борадаги ишларни мувофиқлаштириш, фан-техника нуқтаи назардан атрофлича асослаш учун илмий кенгаш таркиби тасдиқланди. унинг таркибига пахтачилик соҳасидаги етук олимлар, техника воситаларини ишлаб чиқаришга ва таъмирлашга дахлдор илораларнинг раҳбарлари, ташки иқтисодий алоқалар бўйича мутахассислар, тажрибани бевосита ишлаб чиқаришда синиб кўрган хужалик етакчилари ва бошқа соҳаларнинг вакиллари киритилди. Вазирилик ҳайати қарорига мувофиқ пахтачиликда Ан-

дижон услубини жорий этиш бўйича талбирлар мажмуи ҳам тасдиқланди. Унга кўра 1997 йили мамлакатимиз вилоятларида чигитни плёнка остига экин юзасидан ажратилгандай майлонлар, плёнкага, саялкаларга бериладиган буортмалар, тажрибани кент ва атрофлича тарғиб этиш йўл-йўриқлари аниқ-равшан белгилаб олинган. Ҳозирги пайтда ана шу қарорни рўйга чиқариш учун барча вилоятларда кент қўламадаги ишлар амалга оширилмоқда.

—Чигитни плёнка остига экиш технологиясининг барча муҳим хусусиятларини таъкидлаган ҳолда диққатга сазовар бир жиҳатини ўқитиб ўтишимиз зарур,— дейди Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хужалик вазирининг биринчи ўринбосари Мундир бекмуродов.

—Бу усулда пахтачининг пишиб етилиши олатидаги қарийб бир оғта қисқартирилади. Яъни етиштирилган ҳосилни сентябрь ойидеёқ сарномлаб олиш имконияти вужудга келади. Демак, оқтиб оғайда ерни бемадол шудгорлаб, галла ёки бошқа экинларни экишга шароит туғилади. Ҳосилдорликнинг туман, вилоятлар бўйича уртача камида 10 центнер оширилиши хужаликлар ларомалини кўпайтириш манбаларини Мамлакатимиз бўйича яқин йилларда пахта ҳосилдорлигини 5 центнер кўпайтириш, ёки уни 30-32 центнерга етказиш Президентимиз Ислом Абдулганиевич Каримов ва ҳукумат томонидан қишлоқ хужалигини давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш борасидаги гамхўрликларига амалий жавоб бўлади. Ҳосилдорлик юқорида таъкидланган микдордан оширилса, республикамиз ишлар 200-250 минг гектар ерни чорва озуқаси ва бошқа экинларга бўшатиб бериш уун шароит яратилади.

1995 йили чигитни плёнка остига экиш усули асосан Андижон вилотида қўлланилган бўлса, бу йил Фаргона, Наманган, Хоразм, Самарқанд ва бошқа вилоятларда ҳам жорий этилди. Ана шу вилоятларда ҳам чигит плёнка остига экилган майлонларда гуза барваж ривожлантиб, гули қўсақка айланмоқда, қўсақлар тулишиб, бутун-эта очилди деб турибди. Келаси йили ва яқин келажакда мамлакатимиз пахтазорлариди қўсақнинг очилиши июлда бошланиб, август ойида бутун пайкаллар оппоқ момиққа бурканиб, сентябрь ойида ҳосил тула саранжомлаб олиниши реал воқеаликка айлиниши фақатгина тирмоқ ҳодимларининггина эмас, балки барча юртдошларимизнинг эзгу ниятидир.

Суннатилла САЙДАЛИЕВ, иқтисодий шарҳловчиси.

Маънавият олами

Миришкор дехқонлар соғлом ниҳол ўстириш ва мўл ҳосил этиштиришнинг ўзига хос тартиб-қоидалари маъжудлигини, уларни назар-писанд қилмаслик панд беришни жуда яхши билмайдилар. Узоқ умр кўриш борасида ҳам ана шундай тартиб-қоидалар борлигини биз кўпинча эсдан чиқариб қўямиз. Рўзгор ташвиши, кундалик югур-югур, иш, оиладаги муаммолар билан бўлиб саломатлигимизга жиддий хавф туғилмагунча уйлаб ҳам кўрмаймиз. Баъзилар эса шифокорлар жиддий оғоҳлантиришга қарамай, зарарли одаларини тарк этишмайди.

Шулар устиде бош қотирар эканмиз, ҳозир эришган 60-70 йиллик ўртача умр бизнинг саъий-ҳаракатимиз натижаси эмас, балки қисман шифокорлар, қисман ижтимоий-иқтисодий шарт-шароит маъсули эканлига имон келтиришнинг турган гап. Бошқача айтганда, узоқ умр муаммолари ҳали очилмаган қўриққи, айрим қисмларгина кўриш олдирасиде уни ўзлаштириш таррадуида юрибди, ҳоло.

УЗОҚ ЯШАШ КАФОЛАТИ

Шунинг учунки, узоқ умр кўришга имкон берувчи соғлом турмуш тартиб-қоидалардан иборат эканлиги ҳуусида жиддий бош қотирадиганлар ниҳоятда камдир. Эҳтимол, биз бутун еган хушхўр таомлар ўрнига қотган ном тановул қилишимиз ёки ҳафтаги бир кун-ярим кун оқ юришимиз саломатликка кўпроқ фойда келтириши, мумкинлиги ҳуусида уйлаб ҳам кўрмаймиз. Ҳоҳида тўх бўлсақ ҳам, ошана оғайинларчилик юзасидан тушлик қилгани йўл оламиз ва ҳоҳа-о.

Очиқ айтганда, ўз танамиз эҳтижларидан келиб чиқиб эмас, балки урф бўлган одалар бўйича яшашга ўрганиб қолганмиз. Тарки олат амри маҳол, деганларидек шифокорлар тавсияларини писанд қилмаслик натижасида қанча умрлар бевақт хазон бўлди! Турмуш тарзини тартибга солиш, ўз танаси эҳтижларидан келиб яшашга ўтиш, овқатланиш, иш, ҳордиқнинг мақбул йўллариға риоя қилиш қандай самара бериши мумкинлигиға соғлом турмуш тарзининг толмас тартибчоси Польш Бергт ҳаёти яққол мисолдир.

Ешлигида сил хасталиги билан оғриб навқирон паллада ҳаёт билан вилдолашиш арафасига келиб қолган Польш Бергт вақти-вақти билан оч юриш, овқатланишни тўғри йўлга қўйиш, жисмоний машқларни мунтазам бажариш ҳисобига саломатлигини тиклаб, ўша пайтлари (асримиз бошларида) давоси йўқ ҳисобланган хасталик чангалдан омон қолди. Кейинчалик ҳам ўзи кашф этган соғлом турмуш тарзига беқаму кўст амал қилгани учун утган сайин кексайиш ўрниға абжир йигитларға хо забардастликини қўлдан бермади.

Олис Американи қўйиб ўлкамиға қатайлик. 1990 йили Фала-банинг 45 йиллиги нишонланган кунлари бир гуруҳ соғлом турмуш тартиб-қоидалари Чирчиқдан Тошкентга югуриш ўтказишганди. Йигирма чақирим масофани муваффақиятли босиб ўтганлар ичида бир нафар уруш ногирони ҳам бўлиб, мусобақа тугатганидан сўнг у жисмоний машқларнинг иш саломатлигини мустаҳкамлашдаги аҳамияти тўғрисида нутқ сузлаган эди.

То шу кунгача унинг ҳикояси хотирамда михланиб қолган; — Оҳирги марта контузия бўлганидан кейин олти ой ҳарбий шифохонада даволандим. Жангоҳларда ўзимни аямий бир неча юксак нишонларға сазовор бўлганим учун энг моҳир, билим дон табиблар мена малҳам излашди. Лекин, афсус, жўяли на-

тижа чиқмади. Ўнг қўлим тирсаги яхши ишламас, ўнг оёғим ҳаракатсиз эди. Аслида буларни ҳолва десак ҳам бўларди. Чунки тўхтовсиз бош оғриги суюк-суюгимдан ўтиб кетарди. Аҳвол шу даражаға етдики, мен умуман бош оғригимдан халос бўлишни эмас, калдани қандай вазиятда тутсам, санчиқ пайсаиши тўғрисида бетиним уйлар эдим.

Шифокорлар мена бир умрга ногирон дея тўғхонча беришганди. Икки йил ўтмаёқ тўхтовсиз машқлар туфайли соғлимни тиклаб олдим. Ишга жоилашдим. Мана, қирқ йилдан ошдики, хасталик нималигини эсдан чиқарганман. Бутун ёшларға қўйилиб, Чирчиқдан Тошкентга югуриб келдим. Ҳаёт-ҳаракат лемақдир.

Қиш охирида каттиқ совуқ қайталагани барчамизнинг эсимизда. Метронинг Амир Темур бекатида ўша уруш ногиронини яна учратиб қолдим. Кўпчилик телпау пўстинларға ўраниб олган кунлари у энги калта тўр жемперда, бемалол чиқиб келарди. Қўлида эскириб қолган қизил портфель.

— Шамоллаб қолмайсими, бо-бой? — Эрталаб бир соат юрган одамға совуқ билинармиди, ўғлим?! Келгуси йили эрталабки югуришни бошлаганимда ярим аср бўлади. Ҳалигача бирор кунни ўтказиб юборганим йўқ. Кечқурун соат ўнда ётаман, эрталаб бешда турман у, қўчаға отиламан. Қор ёғадими, ёмғир бўладими, ушбу кун тартибига сўзсиз амал қиламан.

Бир неча кунгача ушбу учрашув хаблимдан кетмади. Қаранг, тақдир тақазосига кўра, асобларға мўбало бўлган одам соғлом турмуш тарзини йўлга қўйиш эвазида даррлардан фориг, бахтиёр кун кечириб келмоқда. Тор фикрлайдиган бошқа бирорлар эса табиат ато қилган мустаҳкам соғлигиға болта уриб умрини эрта хазон этиштириди. Ҳозир бу роғдилликка чек қўйиб, оқил яшашға, ўзимиз ва ўзларнинг умрини асрашға ўрганишимиз?

«Умрни асраш» деганда совуқ суваға қўл урмаслик, ортиқча зуриқиш, жон койитмасликини тушуммаслик жоиэ. Аксинча, аяган кўзға чўп тушар. Жисмоний ҳаракатдан ўзини четта олиб

қочган киши танаси инкиқлашиб, соғлиги заифлашиб бораверади. Худди шундай хушхўр таомларға ружу қўйган сайин нафе янада тансиқроқ овқатларни талаб қилаверади. Бу ҳолда биз иссиқ жон, вужудлигимиз шунчаки қўлига айланиб қоламиз, қилиқ ва одаларимиз доирасидан нари чиқишға журъат этмай қўямиз. Холбуки, муносиб умр кечирришға аҳд этган қимса вужудини, нафсини бошқариш, ўз қилиқ-одаларини тартибга солишға урганиши шарт. Бусиз узоқ яшаш тўғрисида гап-сўз бўлиши ҳам мумкин эмас.

Шуни унутмаслик мўҳимики, соғлом турмуш тартиб тартиб қондаларига ўтиш юзаси қарашдаги намушқул кўринади. Зеро, кўниммаган киши учун эрталаб соат беш ёки олтида уйғониб, бирор мулдаат кўчада югуриш, кейин жисмоний машқлар, ҳар қил муолажаларни бажариш ўз-ўзини қўйнашдек туюлади. Лекин бу тариха соғлигини мустаҳкамлаб, бардам яшашға одаланган инсон учун бу энг олий ҳаётмақдир. Шу боис бундай кун тартибини бас қилишнинг у хаблиға ҳам келтирмайди.

Оч юриш борасида ҳам шундай. Бундай ҳолатда кўниммаган қимса учун оч юриш бематни ва машаққатдек кўринади. Холбуки, Польш Бергт каби оч юриш танаси соғломлаштириш, доимий бардамликка эришишнинг мўҳим омилларидан бири эканлиға амалда ишонч ҳосил қилган одам учун бу узоқ ва бахтиёр турмуш кечирришнинг зарур шартларидандир.

Керакли тошинг оғриғини билинмас, деганларидек нимагаки зарурат, эҳтиёж сезсак, унинг машаққатларини писанд қилмай қўямиз. Бинобарин, асосий вазиға-ўзимизда узоқ умр кўриш тартиб-қоидаларига хоҳиш-истак уйғота билишларидир. Бунинг учун эса ўзимиз ўрганиб қолган турмуш тарзини, шахсий майл ва интилишларимиз, қилиқ ва одаларимизни мунтазам таҳдилдан ўтказиб боришға ўрганишимиз жоиз. Агар одалий қозик атрафида айланшда давом этиладиган бўлсақ, асло боши берк кўчгани тарк этилмаслигини турган гап.

Албатта, пировад-натижада ким қанча яшаш Тағри Таолонинг марҳаматига боғлиқ. Лекин парвардигори олам «сақлангани сақлайман» деган одаларки, ўзимизнинг зарарли одаларимиздан қўтулиб, шафват йўлини излаш ҳар бир бандани мўмин учун қарз ва фарзидир.

Табиийки, Яратганга шукроналар айтиб, имкони борича узоқроқ умр кўриш истиғаи ҳам бундан истисно эмас... Шермухаммад йўлдош ўғли.

спорт спорт спорт НУФУЗИ ОРТМОҚДА

1996 йили олимпиада йили бўлгани учун ҳам мухлислар ва мутахассисларнинг бутун диққат-эътибори ушбу спорт анжуманига қаратилган: ҳозир Атлантада ўтаётган баҳслар олдида тайёргарлик қандай бораётгани, ким қандай имкониятга эга эканлиги муҳокама қилинган бўлса, олимпиада ниҳоясига етгач, натижалар, эришилган ютуқлар, йўл қўйилган камчиликлар кўп таҳдилдан ўтказилиши турган гап.

Холбуки, олимпия ўйинлари дастуридан жой олишга улгурман, лекин тобора омаллашиб, нуфузи ортиб бораётган спорт турлари оз эмас. Таквандо ҳам ана шундай истиқболли спорт турларидан биридир. Айниқса, мамлакатимизда унинг чуқур илдиз отиб, Ўзбекистон вакиллари халқаро миқёсда юртимиз доврўтиға доврўқ қўшаётгани таҳсинға лойиқдир.

Яқинда Прага шаҳрида бўлиб ўтган ёшлар жаҳон чемпионатида ҳам республикамиз таэквандочилари олдин эришилган муваффақиятларни янада мустаҳкамлаб, ўлка миқёсда бу спорт турини келажакта порлоқ эканини яққол намойиш этишти. Тўғри, қирққа яқин мамлакатдан 300 дан кўпроқ таэквандочилар иштирок этган ушбу мусобақаларнинг бошланиши омадли кечди деб бўлмади. Қилар баҳсида икки вакилимиз рақибларига ютқанди қўйишти. Шу боис мусобақаларнинг учинчи куни Алла Ким бор куч ва маҳоратини ишға солишга тўғри келди. Натижада у бронза медалини қўлга киритишға муваффақ бўлди. Жамоа баҳси пайти бу ютуқдан илҳомланган қиларимизга яна омад қилиб боқди: улар пошпалыиқ тенгқуларни билан учинчи ўринни баҳам қўришти.

Ийгитларимиз эса Европа ва жаҳон миқёсда етакчилардан бўлган пошпалыиқ рақибларини доғда қолдиришға эришдилар. Ярим финалда эса таэквандонинг ижодкорларидан бири—КХДР жамоаси билан баҳслашиш жоиз эди. Шимоллий кореяликларнинг саҳнага чиқиши ҳамон томошабинларнинг нигоҳи беихтиёр уларға қаратилди. Баланд бўйли, қал-қомати кучта тўлган, ҳаракатлари далай ва аниқ, дастлабки қарашда шундай таассурот ўйғондики, гўё улардан ошириб бир нима қилиш қийин... Шунинг учун бўлса керак, рақибларимиз машқларни тугаллаши ҳамон зал гулдурос қарсақлар оғушида қолди.

Мана шундай муваффақиятдан кейин ишқибозлар ва ҳакамларнинг олқишиға эришишнинг ўзи бўладими? Бунинг учун янада кучлироқ ҳайрат ва завқ уйғотиш зарур эди. Команда Леонид Ли, Владимир Нам, Элмурод Нурохун, Моисей Ногай, Нуриддин Ахромхўжаев, Жамшид Халилов айна мана шундай имкони йўқдек вазиғларинг удаасидан чиқишти.

Вакилларимизнинг маҳорат бобида Шимоллий кореяликлардан устуликларига заррача шубҳа туғилмади бўлса ИТФ раҳбарияти ва ҳакамлар қўмитасида таъбири кучли бўлган рақибларимизға мағлубият ёзилиши ари маҳол эди. Чемпионат дастуридан ўрин олган бошқа машқларда ҳам ийгитларимиз ва қиларимиз Ўзбекистон таэквандочилари жаҳонда мустаҳкам мавқега эга эканликларини исботлашти. Натижада умум-жамоа ҳисобида фахрли учинчи ўрин қўлга киритилди, шахсий ҳисобда олти ва жамоа ҳисобида тўртта медал ва вакилларимиз кўксини беэди.

Юртимиз доврўгини янада оширган ийгитларимизни боя тилға олдиқ. Қилар жамоаси Алла ва Валентина Ким, Шаҳноза Шухратжонова, Замира Асроева, Феруза Султонгариева ҳамда Лада

Маҳорат, куч-қудрат, гузаллик намойиши.

Гавриловдан иборат эди. Кейинги вакиламиздан ташқари бу қиларнинг барчаси Урта Чирчиқ туманида истиқомат қилишди. Бу нарса шундан далолат бериб турибдики, қишлоқ жойларида ҳам фидойи инсонлар ва мутасадди ўртоқлар бир ёқдан бош чиқариб ҳаракат қилишса, нафақат республика, балки жаҳон миқёсда ҳам Ватанимиз спорт шарафини далай қўқайсиз қилишға, унинг доғини дунёға таратишға қолар спортчиларни тайёрлаш мумкин эди. Бунинг учун албатта, баҳона излаш, лоқайдликка чек қўйиб, спорт тадбирларини юзлаб ва минглаб кишилар учун мароқти машғулотларға айлантиришға эришиш керак. Бу жаҳонға юз тўтаётган юртимизнинг обрўсига обрў қўшаи.

Халқаро таэквандо федерацияси (ИТФ) президенти, генерал Чой Хон Хи вакилларимизнинг Прагағаги муваффақиятини шарҳлаб айтган сўзлари ҳам шундан яққол далолат беради:

—Федерациямизға жаҳоннинг юздан кўпроқ давлати спорт ташқилотларига аъзо бўлса ҳам, мен икки марта таширф буюрган мамлакатлар жуда камдир. Ўзбекистонға эса мен бешми-олти марта борганман. Менинг ёшим бир жойға бориб қолган, ҳаётда кўп нарсанинг гувоҳи бўлганман. Лекин ўзбекистонлик таэквандочиларнинг шиддатли тарзда камол топаётгани мени ҳайратта солади. Бу ёш—улғайиш жараёни асос қўйган Владимир Лигай ва республика таэквандочиларига ҳозир мураббийлик қилаётган Эдуард Ли, ушма етакчилари Фуракт Халилов ҳамда маслакдошларига офарин дегим келад!

Ўз навбатида биз ҳам таэквандочиларимиз халқаро аренаға чиқишларига истиқбол кенг йўл очиб берганини таъкидлашдан ўтмаймиз. Айнан мустақиллик шарофати ила вакилларимиз спортнинг барча турларида қилға ва жаҳон мусобақаларида ўз қиларини синаяб кўриш имкониятиға эга бўлишди.

Прагағаги биринчиликка таэквандочиларимиз қатнашишда эса миллий таэквандо уюшмаси бош ҳоимиси—«КАЗИ»К фирмаси (раҳбарлари Эркин Қодиров ва Риксатилла Холметов), шунингдек «Фермед» фирмаси (бош директори Дилором Тошмухамедова) катта мадад кўрсатишти.

Таэквандочиларимизнинг Чехия пойтахтида ўтказилган мусобақаларда эришган муваффақияти шундан далолат берадики, Ўзбекистон спортчилари бошқа соҳаларда бўлганидек жаҳонни таномонча ва жаҳонға юртимизни танитмоқда. Бундан фахр-ифтихорға тўласан, киши!

Ш. АЛЛАМОВ, «Қишлоқ ҳаёти» мухбири, А. ЧЕГРИНЦЕВ, «Спорт» газетаси махсус мухбири.

БОКСЧИЛАРИМИЗ КУЧЛИ САККИЗЛИКДА

Атлантада ўтаётган олимпия ўйинлари аини қизган паллага кирган бўлса-да, ҳозирроқ муайян хулосалар чиқариш мумкин. Ари жиҳатдан пухта тайёргарлик кўрмасдан туриб бундай нуфузли мусобақаларда муваффақиятга эришишнинг имкони йўқ. Айниқса, азалдан спорт тараққий этган АКШ, Германия, Швеция, Франция, Италия каби мамлакатларнинг, шунингдек Хитой, Куба, Жанубий Корея, Япония каби спорт оламиде етакчилик мавқеига интилаётган қўлбал давлатлар вакиллари билан баҳсға киришишнинг ўзи бўлмади. Умуман, шунчаки омад ёрдамида жўғина бир натижаға эришиш ниҳоятда қийин эканлигининг гувоҳи бўлиб турибмиз.

Шу боис 197 мамлакатдан келган ўн мингдан ошиқ спортчилар ичида йилт эди кўзға ташланишининг ўзи катта гап. Ҳамюртларимизнинг Атлантадаги қатнашувларига айнаш шу нуқтаға назардан баҳо бермоқ жоиз. Ҳатто дастлабки учрашувлардаёқ имкониятни бой бериб қўйган М. Абдуллаев, Р. Чагаев, Д. Томашевич каби вакилларимизға ҳам таъна қилишға кишининг тили бормади. Зеро, гоҳида ортиқча ҳаяжон панд бериб қўйса, гоҳида кучли рақиб тоғдек ғов бўлади.

Тайёргарлик жараёни мана шу ва бошқа илғаш қийин қўлбал жиҳатлар ҳисобға олинасизми, мудаоға етишда алашшмайди. Боксчиларимиз жамоаси бу борада ишончли йўлни

танлагани натижалардан яққол кўзға ташланади. Уч чарм қўлқоп усталари — Наримон Отаев, Карим Тулаганов, Дилшод Ёрбеков чорак финалға чиқишти, яъни кучли саккизликдан жой олишти. Агар улар навбатдаги учрашувларда ҳам галаба қозонишса, камида бронза медалини нақд қилиб қўйишади. Шунга мувофиқ бош мураббий Владимир Шин раҳбарлигида мусобақаларға ҳозирлик кўрган боксчиларимиз жамоаси қатнашувини муваффақиятли дейишға барча асослар мавжуд. Атлантаға жўнаб кеттиш олдидан Шин: «Шоғирларимиз маҳорат бобида ҳеч бир рақибдан кам эмас» деганида тамоман ҳақли эканлиги қўрибди. Агар бошқа спорт турларида ҳам вакилларимиз мана шундай пухта ишонч билан баҳсларға киришганларида, шубҳасиз, Армен Багдасаровдан келтириш мумкин. Бу ақуланинг жигари баъзан бир тоннадан ошиб кетади. Китисмон ақула йиртқи эмас, беозор жонивор бўлиб асосан сув утлари билан озиқланади. Бу ақула асосан Атлантика ва Тинч океани илиқ сувларида айнайди. Баҳайбат ақуланинг бўйи ҳам 15 метрга, вази 20 тоннаға боради. У ҳам беозор, сув утлари, моллюскалар, гоҳидагина кичик балиқчалар билан овқатланади. Яшаш жойи — Атлантика океани шимоллий қисми. Чучуқ сувда яшайдиган балиқчалар ичида энг йиринги

Бу турфа дуне

ОЛДИНГА ВА ОРТГА СУЗАДИ

Илгари балиқлар сувда асосан сузғичлари ёрдамида ҳаракатланади, деб ҳисобланарди. Кейинги кузатишлар кўрсатдики, аксарият балиқлар танасининг тўлқинсимон ҳаракати ҳисобига илгари босаркан. Фақат дум сузғичигина бунда маълум даражада ёрдам кўрсатади, қолган сузғичлар бурилиш, ҳаракатни тартибга солишға ёрдам бераркан. Балиқлар тез ҳаракатланганда сузғичларини буткул танаға қапиштириб олиши бежиз эмас. Пеламид деб номланувчи балиқ

Балиқлар ичида энг баҳайбати китисмон ақуладир. Унинг бўйи 20 метрга қалар бориб, вази 30 тонна тош босиши мумкин. Бу ақуланинг жигари баъзан бир тоннадан ошиб кетади. Китисмон ақула йиртқи эмас, беозор жонивор бўлиб асосан сув утлари билан озиқланади. Бу ақула асосан Атлантика ва Тинч океани илиқ сувларида айнайди. Баҳайбат ақуланинг бўйи ҳам 15 метрга, вази 20 тоннаға боради. У ҳам беозор, сув утлари, моллюскалар, гоҳидагина кичик балиқчалар билан овқатланади. Яшаш жойи — Атлантика океани шимоллий қисми. Чучуқ сувда яшайдиган балиқчалар ичида энг йиринги

БАҲАЙБАТИДАН ТОРТИБ МИТТИСИГАЧА

лаққадир. Унинг вази 300-400 килограммгача бориши мумкин. Энг митти балиқчалар Филиппин ороллари яқинида яшайди. Паллака пигмей деб ном олган бу балиқларнинг бўйи 8-9 миллиметрдан ошмайди. Агар тарозининг бир палласига 20 тонналик ақула қўйилса, мувозанатни тиклаш учун иккинчи томонига 10 миллион паллака, пигмейни ортинга тўғри келган бўларди...

Тошкент шаҳар Собир Раҳимов тумани давлат солиқ инспекцияси томонидан Баҳром Имомов номига берилган № 049416 рақамли йўқолган қайд гувоҳномаси бекор қилинади.

Пахтачилик учун машиналар ишлаб чиқаришга ихтисослашган махсус бош конструкторлик бюросида қишлоқ ҳўжалик экинларини касалликлар ва зараркуналлардан муҳофаза қилган ҳолда ўстиришнинг самарали ҳамда экологик жиҳатдан тоза технологияси ишлаб чиқилди. У дехқончиликда экинлар учун ёмон оқибат келтирадиган захарли моддаларни ишлабмаслик, тўпроқ ҳамда ундаги фойдали микрожисмларни номақбул ташқи таъбирдан муҳофаза

ЭЛЕКТР ҚАЛҚОНИ

қилиш имкони беради. Янги технология электр қувватидан фойдаланишға асосланган. Унинг манбаи тракторға ўрнатилади. Мисол учун, олдий пахта экидан селяға ёрдамида уруғлик экишдан олдин электр қуввати орқали зараркуналларға, қарши муҳофазаланади. Айна пайтада электр қуввати билан «озиқланган» сув билан электркимёвий жиҳатдан «рағбатлантирилади». Бу —

лаб чиқариш синови янги технологиянинг истиқболи порлоқ эканидан далолат беради. Конструкторлик бюроси мутахассисларининг бу иш ўзбекистон фан ва техника давлат қўмитасининг дастури доирасида амалга оширилди. Ҳозир бу технологиядан полиз экинлари, галла, мевали дарахлар ҳамда узум тоқларини ўстиришда ҳам фойдаланиш усуллари ишлаб чиқилмоқда.

Бўстонлик... Сервиқор тоқлар арчазорлар билан қопланган бу маскан сўлимлиги билан ажралиб туради. Бу атрафнинг мусаффо об-ҳавоси, табиий муҳитининг мўтадиллиги кишини мағфун этади. Шу туфайли Бўстонликда қўлаб санаторийлар, дам олиш масканлари, болалар оромгоҳлари жойлашган. «Шодлик» оромгоҳида 100 дан ортиқ ўил-қизлар ёғи дам олиш таътилини сўз ўтказишмоқда.

СУРАТДА: «Шодлик» оромгоҳида эрталабки бадалтарбия пайти. Н. МУХАММАДЖОНОВ олган сурат.

Бош муҳаррир НЕМАТ ЁҚУБОВ
Рузнома таҳрир хайъати: Расулмат ХУСАНОВ, Мирзажон ИСЛОМОВ, Маҳмуд МИРЗАЕВ, Эркул ЗИКРИЕВ, Сиддиқжон МУХАМЕДЖОНОВ, Мирғиёс КАЮМОВ (бош муҳаррир уринбосари), Суннатилла САЙДАЛИЕВ, Обиджон ҒОФУРОВ (масъул котиб), Равшан БОБОМУХАМЕДОВ.

ҲОМИИ:
«Узқишлоққўжалиқтаъминоттўзатиш» давлат-ширкат қўмитаси
«Қишлоқ ҳаёти» — «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг вориси

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32
ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир уринбосарлик — 33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб — 33-09-93.
Дехқончилик бўлими — 36-56-35, 36-54-51. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 36-56-34. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 36-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 36-54-52.